

ÚLOHA

TOPOGRAFICKÝCH PODKLADŮ

V PŘÍPRAVĚ A VEDENÍ

BOJOVÉ ČINNOSTI VOJSK

V důsledku zvýšených požadavků na vedení a řízení vojsk a také nových pohledů na vedení soudobých operací, ve kterých má stále důležitější úlohu faktor času, bezesporu narůstá i význam topograficko-geodetického zabezpečení.

Topografické mapy i ostatní údaje a materiály zůstávají jedním z nejdůležitějších předpokladů, které umožňují kvalitní plánování a řízení operací velitelů a štábů. I účinné využití raketových jaderných zbraní, nových dělostřeleckých systémů, letectva a ostatní soudobé techniky by ve většině případů bez adekvátního topograficko-geodetického zabezpečení nebylo možné.

Činnost topografické služby, z mého pohledu vševojskového důstojníka operačního směru, by měla napomáhat úspoře času

při rozhodovacích procesech, jak při plánování operací a boje, tak i v jejich průběhu, usnadnit velitelům přijímat kvalitní a reálná rozhodnutí a přispívat k minimalizaci sil na jednotlivých místech velení.

Základním a hlavním podkladem zabezpečení velitelů, štábů a vojsk zůstávají i nadále topografické mapy a vůbec veškerý mapový materiál. Požadavky na množství, rozsah, kvalitu a specifiku map rychle vzrůstají jednak zvyšujícím se počtem dokumentů zpracovávaných na mapách, ale především stálým nárůstem množství nových zbraní a zbraňových kompletů, jejichž obsluhy se bez topografických (speciálních) map neobejdou.

I když současná kvalita map je na dobré úrovni, myslím, že je zapotřebí neustále průběžně pokračovat v jejich zdokonalová-

ní z hlediska vysoké přesnosti, přehlednosti a názornosti grafického zobrazení terénu, v nepřetržité aktualizaci jejich obsahu a v tvorbě stále nových speciálních, zvláště leteckých map.

Z objektivních příčin je nutné, a praxe vojsk to již mnohokrát potvrdila, aby štáb svazku pracoval převážně na mapách 1:100 000, armády 1:200 000 a frontu 1:200 000 a 1:500 000. V souvislosti s tím je však třeba zvážit podrobnost zákresu na mapě měřítka 1:500 000. Zaplnění této mapy je velmi vysoké a ztrácí se snadná orientace. Domnívám se, že na mapě tohoto měřítka by vzhledem k přehlednosti pravděpodobně postačilo vyznačit osídlená místa s 10 000 a více obyvateli, ale s výraznějším popisem větších měst, i když jsem si vědom rozporu s požadavkem dvojazyčnosti. To je ale technicky řešitelný problém. Požadavek zvýraznění názvosloví je umocněn i nutností pracovat velmi často při umělem osvětlení. K jiným účelům, než k plánování operací, by pak štáb frontu mohl využívat mapy větších měřítek.

Velmi dobře se osvědčily, zvláště na operačních stupních velení, **dvojazyčné topografické mapy**, které ulehčují součinnost se spojeneckými štáby, umožňují jednoznačné určení názvů měst a terénních předmětů při vzájemných dohovorech v jednotném pracovním jazyce a zabezpečují bezchybný překlad do národních jazyků a obráceně. Zkušenosti již z mnoha společných operačně strategických, operačních a operačně taktických velitelsko-štabních cvičení potvrzují jejich účinnost a potřebu. Výzkumy na dvojazyčných mapách (měřítek 1:200 000, 1:500 000 a 1:1 000 000), které byly uskutečněny při posledních společných cvičeních armády NDR, ČSSR a PLR ve štábech a na ředitelstvích cvičení jistě přispějí k dalšímu zkvalitnění jejich obsahu a grafické úpravy. V současné době jde však o to, aby si velitelé, štáby a ostatní příslušníci všech druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb, kteří mapy těchto měřítek používají, co nejdříve přivykli k práci s nimi, neboť již jsou a nadále i zůstanou jediným druhem map dodávaných topografickou službou ČSLA.

Velký význam má také tvorba **speciálních map**. Z hlediska potřeb štábů jsou nejvíce hodnoceny mapy průchodnosti terénu, dopravní, letecké a přehledné geografické mapy. Požadavek, aby mapy průchodnosti terénu byly připravovány nejen na volných čtýřlístech (dvoulístech), ale i atlasovou formou, byl již realizován. Jsem toho názoru, že mapy tohoto druhu jsou stále ještě málo využívány, a to hlavně pro-

to, že řada příslušníků velitelského sboru a štábů o jejich existenci neví. Tady by měli větší úlohu sehrát velitelé, náčelníci a především příslušníci topografické služby na všech stupních velení a více prosazovat jejich využití zvláště k účelům hodnocení vlivu terénu o prostoru plánované bojové činnosti vojsk.

Jak potvrzují zkušenosti, vojska dostatečně využívají **reliefní (plastické) stoly** měřítka 1:50 000. Avšak dosud zpracované a používané reliefní stoly měřítka 1:25 000 vojenského výcvikového prostoru (VVP) Hradiště a část povodí řeky Labe a Vltava by bylo účelné rozšířit i pro ostatní VVP a eventuálně o přihraniční prostor u naší jihozápadní a západní státní hranice.

Významným přínosem pro štáby a vojska bude jistě i budovaný **digitální model** území jako východí digitalizovaný základ topografických údajů potřebných pro automatizované plnění úkolů rozhodovacího procesu, velení vojskům a zabezpečení vysoké účinnosti úderů nových druhů zbraňových systémů. Z počátku by měl tento model sloužit alespoň k výběru terénu ke stanovení směru hlavního úderu, vytýpování neprůchodných prostorů i možností jejich obejití a při přípravě obranné operace k určení nejvýhodnějšího průběhu pásem (postavení) obrany a směrů protiúderů. Měl by veliteli a štábům umožňovat i přesnější vyhodnocování terénu z hlediska pravděpodobného zamorenění, rozrušení komunikací a záplav vzniklých po jaderných úderech nepřítele. Rozhodně přispěje ke zvýšení objektivnosti rozhodovacích procesů a částečně i k úspoře času veliteli a štábů. Domnívám se, že tento připravovaný digitální model by se neměl omezit jen na území našeho státu.

Přestože by bylo možné vyjmenovat řadu významných úkolů, jež topografická služba v poslední době vyřešila nebo řeší, jako např. standardizace souprav topografických map a jejich paletizace (umožní rychlé a jednoduché zásobení až do praporu včetně a zjednoduší jejich evidenci), přesto stále vyvstávají u vojsk **další požadavky**, které by bylo účelné řešit. Jde především o:

- udržení hustoty, polohy a přesnosti jednotlivých bodů geodetické sítě pro připojování jednotlivých bojových sestav v aktuálním stavu,

- zdokonalení způsobů získávání topografických informací o terénu v digitální formě současně s operačně taktickými informacemi,

- urychlení vývoje a zavedení v součinnosti se spojovacím vojskem digitální a

mikrografické formy informací o válčišti v souvislosti s novými automatizovanými systémy velení a zbraňovými systémy,

— uspišení vývoje i zdokonalování prostředků pro racionalizaci práce s mapou.

Jsem toho názoru, že velmi potřebným je zařízení pro **automatické přenesení zá- kresu** z mapy jednoho měřítka do mapy jiného měřítka. Toto zařízení by značně uspořádalo čas a namáhavou práci především směrovým důstojníkům, ale i dalším pracovníkům štábů všech stupňů velení a přispělo by k minimalizaci sil na místech velení. Automatický přenos grafických rozhodnutí a hlášení je vyřešen v systému PASUV. Je však nanejvýš potřebné dosáhnout zrychlení a racionalizaci rozšiřování informací, grafických situací a rozhodnutí v rámci štábu fronty i armády pomocí zdokonaleného rozmnožování průsvitek (i ve více barvách), nebo na principu barevné elektrografie.

Práci velitelů a štábů by určitě usnadnil a urychlil i **seznam zeměpisných názvů** území ČSSR zpracovaný obdobnou formou jako je pro část NSR, Rakouska, Švýcarska a Francie (pro mapy měřítka 1:100 000, 200 000 a 500 000) vydaný pod označením Topo 59-2.

Uvedl jsem jen některé náměty, které by podle mého názoru po vyřešení ulehčily práci velitelů, příslušníků štábů a přispěly k šetření jejich času i k větší objektivitě rozhodování.

Samostatnou otázkou, o níž se chci ještě stručně zmínit, je oblast **topografické přípravy**, jejíž význam nelze v žádném případě podceňovat. Je potvrzeno, že současné nároky na znalosti z této přípravy u vojsk a ve štábech stále stoupají. Je to důsledek rostoucího významu reálného hodnocení terénu pro plánování a vedení operací (boje) pro ochranu vojsk proti účinkům ZHN i důsledek zavádění nové bojové techniky, zejména moderních navigačních systémů pro orientaci vojsk. Příprava a vedení soudobých operací (boje) vyžaduje skutečně hluboké znalosti vojenské topografie. Dnes již příslušníkům armády nestačí umět jen číst topografické a speciální mapy nebo fotodokumenty, správně se orientovat v terénu či určovat souřadnice cílů, ale ve většině případů je nutné, aby zvládli i využití topograficko-geodetických údajů k organizaci palby a řízení vojsk, ovládli způsoby praktického použití soudobých prostředků pozemní navigace atp.

Z těchto skutečností je proto třeba vycházet při novelizaci programů topografické přípravy u vojsk a ve vojenských školách a s vysokou náročností při kontrolách dosáhnout příslušné úrovně znalostí a dovedností.